

KODEKS POSTĘPOWANIA ADMINISTRACYJNEGO

Komentarz

redakcja naukowa
Zbigniew Kmiecik, Wojciech Chróścielewski

Wojciech Chróścielewski, Zbigniew Kmiecik
Agnieszka Krawczyk, Joanna Wegner

KOMENTARZE

KODEKS POSTĘPOWANIA ADMINISTRACYJNEGO

Komentarz

redakcja naukowa
Zbigniew Kmiecik, Wojciech Chróścielewski

Wojciech Chróścielewski, Zbigniew Kmiecik
Agnieszka Krawczyk, Joanna Wegner

KOMENTARZE

Zamów książkę w księgarni internetowej

proinfo.pl
księgarnia internetowa

Stan prawny na 20 grudnia 2018 r.

z uwzględnieniem zmian wchodzących w życie 4 marca 2019 r. (Dz.U. poz. 60).

Recenzent

Prof. dr hab. Roman Hauser

Wydawca

Izabella Małecka

Redaktor prowadzący

Joanna Tchorek

Opracowanie redakcyjne i łamanie

JustLuk

Skorowidz

Michał Dymiński

Autorami poszczególnych fragmentów są:

Wojciech Chróścielewski – art. 17–27a, 66a–72, 145–153, 156–160, 217–220, 261–267 oraz wprowadzenia do rozdz. 3, 4, 5 w dziale I, rozdz. 2, 12, 13 w dziale II, działu VII i działu IX

Zbigniew Kmieciak – art. 1–5, 7b, 11–16, 35–38, 88, 106–106a, 122a–122g, 127–144, 154–155a, 161, 163a–163g, 268a–269, wprowadzenia do rozdz. 1, 2, 7 w dziale I, rozdz. 8a, 10, 11, 14 w dziale II i działu X oraz objaśnienia do uchylonych działów V i VI

Agnieszka Krawczyk – art. 28–34, 104–105, 107–126, 189a–189k oraz wprowadzenia do rozdz. 6 w dziale I, rozdz. 7, 8, 9 w dziale II i działu IVa

Joanna Wegner – art. 6–7a, 8–10, 39–66, 73–87, 88a–103, 162, 163, 180–189, 221–260g oraz wprowadzenia do rozdz. 8, 9, 10 w dziale I, rozdz. 1, 3, 4, 5, 5a, 6 w dziale II, działu III, działu IV, działu VIII i działu VIIIa

© Copyright by

Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., 2019

ISBN 978-83-8160-133-7

Dział Praw Autorskich

01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33

tel. 22 535 82 19

e-mail: ksiazki@wolterskluwer.pl

www.wolterskluwer.pl

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

Spis treści

Wykaz skrótów	17
Wstęp	27
Ustawa z 14.06.1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. z 2018 r. poz. 2096 ze zm.)	29
Dział I. Przepisy ogólne	31
Rozdział 1. Zakres obowiązywania	31
Art. 1. [Przedmiot unormowania]	34
Art. 2. [Postępowanie w sprawie skarg i wniosków]	44
Art. 3. [Uprawnienia wynikające z immunitetów dyplomatycznych i konsularnych]	47
Art. 4. [Stosunek do przysługujących niektórym osobom przywilejów i immunitetów]	53
Art. 5. [Definicje legalne]	54
Rozdział 2. Zasady ogólne	57
Art. 6. [Zasada legalności działania]	65
Art. 7. [Zasady prawdy obiektywnej, ochrony interesu społecznego i słusznego interesu obywateli]	71
Art. 7a. [Zasada rozstrzygania wątpliwości co do prawa na korzyść strony] ...	82
Art. 7b. [Zasada współdziałania organów administracji publicznej]	88
Art. 8. [Zasady bezstronności, równego traktowania, proporcjonalności i konsekwencji]	91
Art. 9. [Zasada informowania stron i pozostałych uczestników postępowania]	103
Art. 10. [Zasada czynnego udziału stron w postępowaniu]	107
Art. 11. [Zasada przekonywania]	113
Art. 12. [Zasada szybkości i ograniczonego formalizmu]	115
Art. 13. [Zasada koncyliacyjności]	119
Art. 14. [Zasada załatwiania spraw w formie pisemnej lub dokumentu elektronicznego i odstępstwa od niej]	124

Art. 14a. [Zasada umożliwiania dokonywania ocen działalności urzędów organów administracji publicznej]	127
Art. 15. [Zasada dwuinstancyjności]	127
Art. 16. [Zasady względnej trwałości decyzji administracyjnej i sądowej kontroli aktów administracyjnych. Pojęcie decyzji prawomocnej] . . .	140
Rozdział 3. Organy wyższego stopnia i organy naczelne	147
Art. 17. [Organy wyższego stopnia]	151
Art. 18. [Organy naczelne]	160
Rozdział 4. Właściwość organów	164
Art. 19. [Obowiązek przestrzegania właściwości ustawowej z urzędu]	165
Art. 20. [Zasady ustalania właściwości rzeczowej]	168
Art. 21. [Zasady ustalania właściwości miejscowej]	172
Art. 22. [Spory o właściwość i spory kompetencyjne]	177
Art. 23. [Podejmowanie czynności niecierpiących zwłoki]	187
Rozdział 5. Wyłączenie pracownika oraz organu	188
Art. 24. [Wyłączenie pracownika organu administracji publicznej]	191
Art. 25. [Wyłączenie organu administracji publicznej]	206
Art. 26. [Organy zobowiązane do załatwienia sprawy w przypadku wyłączenia]	213
Art. 27. [Wyłączenie członka organu kolegialnego]	216
Art. 27a. (uchylony)	219
Rozdział 6. Strona	220
Art. 28. [Pojęcie strony]	229
Art. 29. [Zdolność administracyjnoprawna]	239
Art. 30. [Ocena zdolności prawnej, zdolności do czynności prawnych strony. Przedstawiciel, następca prawny, zarządca sukcesyjny, zarządca masy spadkowej, kurator]	245
Art. 31. [Organizacja społeczna – uczestnictwo w postępowaniu na prawach strony]	257
Art. 32. [Pełnomocnictwo procesowe]	266
Art. 33. [Ustanowienie pełnomocnika – forma]	267
Art. 34. [Wyznaczenie przedstawiciela dla osoby nieobecnej lub niezdolnej do czynności prawnych]	270
Rozdział 7. Załatwianie spraw	271
Art. 35. [Zasada załatwiania spraw bez zbędnej zwłoki. Terminy maksymalne załatwiania spraw]	272
Art. 36. [Obowiązek zawiadomienia stron o zwłocę w załatwieniu sprawy – sygnalizacja]	277
Art. 37. [Ponaglenie]	279
Art. 38. [Odpowiedzialność pracownika za zwłokę]	288
Rozdział 8. Doręczenia	290
Art. 39. [Sposoby doręczenia pism. Zasada oficjalności doręczeń]	292
Art. 39 ¹ . [Warunki doręczania pism drogą elektroniczną]	295
Art. 39 ² . [Doręczenia na elektroniczną skrynkę podawczą]	302

Art. 40.	[Doręczenie stronie, pełnomocnikowi, przedstawicielowi, pełnomocnikowi do doręczeń]	304
Art. 41.	[Obowiązek zawiadomienia o zmianie adresu. Skutki zaniedbania] . . .	312
Art. 42.	[Miejsce doręczenia pism osobie fizycznej]	313
Art. 43.	[Doręczenie zastępcze w przypadku nieobecności osoby fizycznej w miejscu doręczenia]	316
Art. 44.	[Doręczenie „przez awizo” (fikcja doręczenia)]	322
Art. 45.	[Doręczenie pisma jednostkom organizacyjnym i organizacjom społecznym]	327
Art. 46.	[Potwierdzenie doręczenia przez odbierającego pismo. Skutki braku potwierdzenia doręczenia]	329
Art. 47.	[Skutki odmowy przyjęcia pisma]	332
Art. 48.	[Doręczenie pism dla osób nieznanymi z miejsca pobytu]	333
Art. 49.	[Zawiadomienie poprzez publiczne obwieszczenie]	335
Art. 49a.	[Zawiadomienie poprzez publiczne obwieszczenie w przypadku udziału wielu stron w postępowaniu]	337
Art. 49b.	[Udostępnienie decyzji bądź postanowienia, o którego wydaniu zawiadomiono publicznie]	338
Rozdział 9.	Wezwania	339
Art. 50.	[Wezwanie – charakter prawny, podmiot, przedmiot i forma]	340
Art. 51.	[Obowiązek osobistego stawiennictwa]	343
Art. 52.	[Pomoc prawna]	344
Art. 53.	[Bezwzględny obowiązek osobistego stawiennictwa z uwagi na charakter sprawy lub czynności]	347
Art. 54.	[Wymagania formalne wezwania]	348
Art. 55.	[Uprozczone formy wezwania w sprawach niecierpiących zwłoki] . . .	349
Art. 56.	[Zwrot kosztów stawiennictwa]	351
Rozdział 10.	Terminy	354
Art. 57.	[Zasady obliczania terminów]	358
Art. 58.	[Prośba o przywrócenie terminu]	364
Art. 59.	[Organ właściwy w sprawie przywrócenia terminu. Zażalenie na postanowienie o odmowie przywrócenia terminu]	373
Art. 60.	[Wstrzymanie wykonania decyzji lub postanowienia]	374
Dział II.	Postępowanie	376
Rozdział 1.	Wszczęcie postępowania	376
Art. 61.	[Sposoby wszczęcia postępowania – z urzędu i na wniosek. Moment wszczęcia postępowania, obowiązek zawiadomienia stron]	380
Art. 61a.	[Odmowa wszczęcia postępowania]	391
Art. 62.	[Załatwienie wielu spraw w jednym postępowaniu administracyjnym]	393
Art. 63.	[Podanie – forma, sposób wniesienia, minimalne elementy treści podania]	397
Art. 64.	[Pozostawienie podania bez rozpoznania]	407

Art. 65.	[Skutki wniesienia podania do organu niewłaściwego]	411
Art. 66.	[Skutki wniesienia podania dotyczącego kilku spraw należących do właściwości różnych organów; przyjęcie sprawy do rozpoznania „z podstawienia”]	413
Rozdział 2.	Metryki, protokoły i adnotacje	418
Art. 66a.	[Prowadzenie metryki sprawy]	419
Art. 67.	[Czynności wymagające sporządzenia protokołu]	422
Art. 68.	[Sposób sporządzenia protokołu. Wymogi formalne i materialne protokołu]	424
Art. 69.	[Protokół przesłuchania]	425
Art. 70.	[Dołączenie do protokołu innych dokumentów]	426
Art. 71.	[Skreślenia i poprawki w protokole]	427
Art. 72.	[Utrwalanie czynności w formie adnotacji]	428
Rozdział 3.	Udostępnianie akt	430
Art. 73.	[Zasady udostępniania akt stronie postępowania]	431
Art. 74.	[Odmowa udostępniania akt stronie postępowania]	436
Rozdział 4.	Dowody	438
Art. 75.	[Pojęcie dowodu w postępowaniu administracyjnym; katalog dowodów i zakazy dowodowe]	441
Art. 76.	[Moc dowodowa dokumentu urzędowego]	449
Art. 76a.	[Odpisy i wyciągi z dokumentów]	451
Art. 77.	[Zasady prawdy obiektywnej, oficjalności i bezpośredniości postępowania wyjaśniającego. Obowiązek rozpatrzenia całego materiału dowodowego. Ciężar dowodu i ułatwienia dowodowe w postępowaniu administracyjnym]	454
Art. 78.	[Załatwianie wniosków dowodowych stron postępowania]	463
Art. 79.	[Udział strony w postępowaniu wyjaśniającym]	465
Art. 79a.	[Obowiązek informacyjny organu w sprawach wszczynanych na wnioszek]	467
Art. 80.	[Zasady oceny dowodów w postępowaniu administracyjnym]	469
Art. 81.	[Realizacja prawa czynnego udziału strony w postępowaniu wyjaśniającym]	471
Art. 81a.	[Rozstrzygnięcie wątpliwości co do stanu faktycznego na korzyść strony]	473
Art. 82.	[Niemożność bycia świadkiem]	477
Art. 83.	[Pozycja procesowa świadka. Prawo odmowy zeznań i odmowy odpowiedzi na pytanie]	481
Art. 84.	[Dowód z opinii biegłego]	485
Art. 85.	[Dowód z oględzin]	489
Art. 86.	[Subsydiarny (posiłkowy) charakter dowodu z przesłuchania stron]	491
Art. 87.	[Reguły postępowania dowodowego prowadzonego przez organ kolegialny]	496
Art. 88.	[Grzywna w przypadku nieusprawiedliwionego niestawiennictwa lub bezzasadnej odmowy zeznań, wydania opinii, okazania przedmiotu]	497

Art. 88a. [Odpowiedzialność żołnierzy w czynnej służbie wojskowej z tytułu naruszenia obowiązku stawiennictwa na wezwanie organu]	500
Rozdział 5. Rozprawa	501
Art. 89. [Rozprawa jako forma postępowania wyjaśniającego. Przesłanki przeprowadzenia]	503
Art. 90. [Przygotowanie rozprawy]	508
Art. 91. [Zawiadomienie o rozprawie – forma i treść]	512
Art. 92. [Termin rozprawy – wyznaczenie]	514
Art. 93. [Kierowanie rozprawą]	515
Art. 94. [Niestawiennictwo osoby wezwanej na rozprawie]	516
Art. 95. [Przebieg rozprawy; prawa procesowe stron]	517
Art. 96. [Policja sesyjna. Sankcje za niewłaściwe zachowanie się w czasie rozprawy]	520
Rozdział 5a. Mediacja	521
Art. 96a. [Przesłanki przeprowadzenia mediacji; dobrowolność; cel i uczestnicy mediacji]	527
Art. 96b. [Zawiadomienie o możliwości przeprowadzenia mediacji]	533
Art. 96c. [Brak zgody na przeprowadzenie mediacji]	535
Art. 96d. [Skierowanie sprawy do mediacji]	537
Art. 96e. [Odroczenie rozpatrzenia sprawy skierowanej do mediacji]	539
Art. 96f. [Mediator]	541
Art. 96g. [Obowiązek mediatora zachowania bezstronności]	543
Art. 96h. [Udostępnianie mediatorowi danych osobowych uczestników mediacji]	545
Art. 96i. [Dostęp mediatora do akt sprawy]	546
Art. 96j. [Tajemnica mediacji]	547
Art. 96k. [Dążenie do polubownego rozwiązania sporu]	550
Art. 96l. [Koszty mediacji]	552
Art. 96m. [Protokół z przebiegu mediacji]	554
Art. 96n. [Załatwienie sprawy administracyjnej zgodnie z ustaleniami mediacji]	556
Rozdział 6. Zawieszenie postępowania	559
Art. 97. [Przesłanki obligatoryjnego zawieszenia postępowania z urzędu. Podjęcie postępowania]	561
Art. 98. [Zawieszenie postępowania na wniosek strony]	572
Art. 99. [Obowiązki organu w czasie zawieszenia postępowania]	575
Art. 100. [Sposoby rozstrzygnięcia kwestii wstępnej]	577
Art. 101. [Zawiadomienie o postanowieniu w sprawie zawieszenia postępowania. Zażalenie]	581
Art. 102. [Zakres czynności organu w trakcie zawieszenia postępowania]	586
Art. 103. [Skutki zawieszenia postępowania – wstrzymanie biegu terminów]	589
Rozdział 7. Decyzje	590
Art. 104. [Decyzja administracyjna. Rodzaje decyzji]	594
Art. 105. [Przesłanki umorzenia postępowania. Decyzja o umorzeniu]	600

Art. 106. [Zasady i tryb współdziałania organów administracji publicznej przy wydawaniu decyzji]	604
Art. 106a. [Posiedzenie w trybie współdziałania]	614
Art. 107. [Elementy decyzji. Uzasadnienie faktyczne i prawne]	616
Art. 108. [Rygor natychmiastowej wykonalności decyzji]	627
Art. 109. [Doręczenie decyzji, ustne ogłoszenie]	629
Art. 110. [Zasada związania organu wydaną decyzją]	632
Art. 111. [Żądanie uzupełnienia decyzji, sprostowania pouczenia – rektyfikacja decyzji w drodze decyzji uzupełniającej]	634
Art. 112. [Skutki błędnego pouczenia w decyzji co do przysługujących środków zaskarżenia]	638
Art. 113. [Sprostowanie błędów pisarskich, rachunkowych i oczywistych omyłek, wyjaśnienie wątpliwości – rektyfikacja decyzji w drodze postanowienia]	641
Rozdział 8. Ugoda	643
Art. 114. [Dopuszczalność zawarcia ugody]	645
Art. 115. [Ograniczenie czasowe możliwości zawarcia ugody]	647
Art. 116. [Odroczenie wydania decyzji na zgodny wniosek stron. Ugoda]	648
Art. 117. [Forma ugody. Elementy treści ugody. Protokół]	650
Art. 118. [Zasady zatwierdzania zawartej ugody]	652
Art. 119. [Postanowienie w przedmiocie zatwierdzenia ugody – termin wydania, skutki zatwierdzenia]	654
Art. 120. [Wykonalność i potwierdzenie wykonalności ugody]	655
Art. 121. [Skutki zatwierdzonej ugody]	656
Art. 121a. [Stosowanie art. 117–121 k.p.a. do ugody zawartej przed mediatorem]	656
Art. 122. [Odpowiednie stosowanie przepisów dotyczących decyzji]	658
Rozdział 8a. Milcząca załatwienie sprawy	659
Art. 122a. [Uznanie sprawy za załatwioną milcząco]	662
Art. 122b. [Dzień wydania decyzji lub postanowienia albo wniesienia sprzeciwu]	673
Art. 122c. [Dzień milczącego załatwienia sprawy; bieg terminów]	675
Art. 122d. [Wyłączenie czynnego udziału strony i obowiązku wskazania stronie niespełnionych lub niewykazanych przesłanek od niej zależnych; wstrzymanie biegu terminu]	678
Art. 122e. [Adnotacja o milczącym załatwieniu sprawy]	680
Art. 122f. [Zaświadczenie o milczącym załatwieniu sprawy]	682
Art. 122g. [Odpowiednie stosowanie przepisów o wznowieniu postępowania oraz o uchyleniu, zmianie oraz stwierdzeniu nieważności decyzji]	687
Rozdział 9. Postanowienia	692
Art. 123. [Postanowienia – przedmiot rozstrzygnięcia]	694
Art. 124. [Elementy postanowienia. Przesłanki sporządzenia uzasadnienia]	696
Art. 125. [Doręczenie postanowienia, ustne ogłoszenie]	700
Art. 126. [Odpowiednie stosowanie przepisów]	701

Rozdział 10. Odwołania	706
Art. 127. [Odwołanie jako środek względnie dewolutywny. Wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy – jako środek niedewolutywny]	711
Art. 127a. [Zrzeczenie się prawa do wniesienia odwołania]	727
Art. 128. [Minimalna treść odwołania]	730
Art. 129. [Tryb pośredni i termin wniesienia odwołania]	732
Art. 130. [Skutki wniesienia odwołania w terminie – suspensywność. Wyjątkowe sytuacje]	736
Art. 131. [Obowiązek zawiadomienia stron o wniesieniu odwołania]	739
Art. 132. [Samokontrola – wydanie nowej decyzji przez organ, który wydał zaskarżoną decyzję]	740
Art. 133. [Obowiązek przesłania odwołania wraz z aktami sprawy]	744
Art. 134. [Formalna kontrola odwołania. Postanowienie w sprawie dopuszczalności odwołania]	745
Art. 135. [Wstrzymanie natychmiastowego wykonania decyzji]	751
Art. 136. [Uzupełniające postępowanie dowodowe; postępowanie wyjaśniające]	752
Art. 137. [Cofnięcie odwołania. Dopuszczalność]	759
Art. 138. [Decyzje organu odwoławczego – utrzymanie w mocy, decyzje kasacyjne, umorzenie postępowania]	761
Art. 139. [Zakaz reformationis <i>in peius</i>]	772
Art. 140. [Odpowiednie stosowanie przepisów o postępowaniu w pierwszej instancji]	776
Rozdział 11. Zażalenia	777
Art. 141. [Dopuszczalność i termin wniesienia zażalenia]	779
Art. 142. [Zaskarżenie postanowień, na które nie służy zażalenie (postanowień niesamoistnych) – odwołanie]	782
Art. 143. [Względna suspensywność zażalenia]	783
Art. 144. [Zastosowanie przepisów dotyczących odwołań]	784
Rozdział 12. Wznowienie postępowania	786
Art. 145. [Przesłanki wznowienia postępowania]	792
Art. 145a. [Orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego jako podstawa wznowienia]	805
Art. 145b. [Orzeczenie sądu stwierdzające naruszenie zasady równego traktowania jako podstawa wznowienia]	808
Art. 146. [Negatywne przesłanki uchylecia decyzji]	809
Art. 147. [Inicjatywa wznowienia postępowania]	812
Art. 148. [Organ właściwy w sprawie wznowienia postępowania]	815
Art. 149. [Postanowienie w przedmiocie wznowienia postępowania i jego konsekwencje]	817
Art. 150. [Właściwość organu rozstrzygającego o wznowieniu postępowania. Ograniczona dewolucja kompetencji]	821
Art. 151. [Sposoby zakończenia wznowionego postępowania]	824
Art. 152. [Względnie suspensywny charakter wznowienia postępowania]	828

Art. 153. (uchylony)	830
Rozdział 13. Uchylenie, zmiana oraz stwierdzenie nieważności decyzji	832
Art. 154. [Podstawy uchylenia bądź zmiany decyzji ostatecznej – strona nie nabyła prawa]	834
Art. 155. [Podstawy uchylenia bądź zmiany decyzji ostatecznej – strona nabyła prawo]	840
Art. 155a. [Wyłączenie stosowania przepisów o milczącym załatwieniu sprawy]	848
Art. 156. [Podstawy stwierdzenia nieważności i przesłanki negatywne takiego stwierdzenia]	849
Art. 157. [Bezwzględna dewolucja kompetencji. Wyjątki. Wszczęcie postępowania]	872
Art. 158. [Forma rozstrzygnięcia w sprawie nieważności decyzji. Stwierdzenie wydania decyzji z naruszeniem prawa]	879
Art. 159. [Względna suspensywność]	885
Art. 160. (uchylony)	887
Art. 161. [Uchylenie lub zmiana decyzji ostatecznej w warunkach wyższej konieczności. Kompetencja ministra, wojewody]	891
Art. 162. [Uchylenie decyzji obciążonej zleceniem]	894
Art. 163. [Inne przypadki uchylenia lub zmiany decyzji]	899
Art. 163a. [Wyłączenie stosowania przepisów o milczącym załatwieniu sprawy]	901
Rozdział 14. Postępowanie uproszczone	902
Art. 163b. [Przesłanki załatwienia sprawy w postępowaniu uproszczonym]	907
Art. 163c. [Urzędowe formularze]	910
Art. 163d. [Odejście od trybu postępowania uproszczonego]	912
Art. 163e. [Ograniczone postępowanie dowodowe]	914
Art. 163f. [Uzasadnienie decyzji wydanej w postępowaniu uproszczonym]	916
Art. 163g. [Zaskarżanie postanowień wydanych w postępowaniu uproszczonym]	916
Dział III. Przepisy szczególne w sprawach ubezpieczeń społecznych	919
Art. 164–179. (uchylone)	921
Art. 180. [Subsydiarne stosowanie przepisów kodeksu w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych]	921
Art. 181. [Organy odwoławcze w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych]	930
Dział IV. Udział prokuratora	934
Art. 182. [Prawo prokuratora do żądania wszczęcia postępowania]	941
Art. 183. [Prawo udziału w każdym stadium postępowania. Przystąpienie do postępowania]	945
Art. 184. [Prawo wniesienia sprzeciwu od decyzji ostatecznej. Przesłanki i warunki wniesienia]	947
Art. 185. [Termin rozpatrzenia sprzeciwu. Skutki niezłatwienia sprzeciwu w terminie]	951

Art. 186. [Skutki wniesienia sprzeciwu przez prokuratora]	952
Art. 187. [Wniesienie sprzeciwu przez prokuratora a wstrzymanie wykonania decyzji]	953
Art. 188. [Korzystanie z procesowych praw strony]	954
Art. 189. [Sprzeciw w postępowaniu administracyjnym a sądowa kontrola decyzji administracyjnej]	956
Dział IVa. Administracyjne kary pieniężne	959
Art. 189a. [Zakres stosowania przepisów]	966
Art. 189b. [Administracyjna kara pieniężna – pojęcie]	980
Art. 189c. [Stosowanie ustawy względniejszej dla strony]	987
Art. 189d. [Dyrektywy wymiaru administracyjnej kary pieniężnej]	990
Art. 189e. [Siła wyższa]	998
Art. 189f. [Odstąpienie od nałożenia administracyjnej kary pieniężnej]	999
Art. 189g. [Przedawnienie nałożenia administracyjnej kary pieniężnej]	1001
Art. 189h. [Przerwanie i zawieszenie biegu terminu przedawnienia]	1002
Art. 189i. [Zaległa administracyjna kara pieniężna]	1005
Art. 189j. [Przedawnienie egzekucji administracyjnej kary pieniężnej]	1006
Art. 189k. [Ulgi w wykonaniu administracyjnej kary pieniężnej]	1009
Dział V. (uchylony)	1016
Dział VI. (uchylony)	1018
Dział VII. Wydawanie zaświadczeń	1019
Art. 217. [Przesłanki wydawania zaświadczeń]	1022
Art. 218. [Zaświadczenie potwierdzające określone fakty lub stan prawny. Postępowanie wyjaśniające]	1026
Art. 219. [Postanowienie w przedmiocie wydania lub odmowy wydania zaświadczenia. Zażalenie]	1028
Art. 220. [Dopuszczalność żądania zaświadczeń oraz oświadczeń]	1030
Dział VIII. Skargi i wnioski	1035
Rozdział 1. Postanowienia ogólne	1042
Art. 221. [Prawo składania skarg i wniosków]	1042
Art. 222. [Kwalifikacja pisma według jego treści]	1046
Art. 223. [Właściwość organów. Odpowiedzialność pracownika za niewłaściwe lub nieterminowe załatwienie skargi lub wniosku]	1048
Art. 224. [Pojęcie organów państwowych]	1050
Art. 225. [Zakres ochrony autora wystąpienia]	1051
Art. 226. [Rozporządzenie Rady Ministrów określające zasady przyjmowania i rozpatrywania skarg i wniosków]	1053
Rozdział 2. Skargi	1054
Art. 227. [Przedmiot skargi]	1054
Art. 228. [Sposób wnoszenia skarg]	1055
Art. 229. [Właściwość organów w postępowaniu skargowym]	1056
Art. 230. [Skargi dotyczące zadań i działalności organizacji społecznej lub jej organu naczelnego]	1059

Art. 231. [Przekazanie skargi według właściwości]	1062
Art. 232. [Przekazanie skargi do załatwienia organowi niższego stopnia lub przełożonemu pracownikowi, którego skarga dotyczy]	1064
Art. 233. [Wniesienie skargi a wszczęcie postępowania jurysdykcyjnego] . . .	1067
Art. 234. [Wniesienie skargi w sprawie, w której toczy się postępowanie jurysdykcyjne]	1068
Art. 235. [Skarga jako żądanie wznowienia postępowania lub stwierdzenia nieważności decyzji]	1071
Art. 236. [Właściwość organu]	1072
Art. 237. [Maksymalny termin załatwienia skargi. Zawiadomienie o załatwieniu]	1073
Art. 238. [Elementy zawiadomienia o sposobie załatwienia skargi]	1076
Art. 239. [Ponowne złożenie skargi uznanej uprzednio za bezzasadną]	1078
Art. 240. [Skarga dotycząca sprawy załatwianej na podstawie przepisów odrębnych]	1079
Rozdział 3. Wnioski	1080
Art. 241. [Przedmiot wniosku]	1080
Art. 242. [Właściwość organów]	1082
Art. 243. [Skutki złożenia wniosku do niewłaściwego organu – przekazanie według właściwości]	1083
Art. 244. [Termin i sposób załatwienia wniosku]	1084
Art. 245. [Skutki niemożności terminowego załatwienia wniosku]	1085
Art. 246. [Skarga w przypadku niezadowolającego załatwienia wniosku] . . .	1086
Art. 247. [Odpowiednie stosowanie przepisów o skargach]	1087
Rozdział 4. Udział prasy i organizacji społecznych	1089
Art. 248. [Skargi i wnioski redakcji prasowych, radiowych i telewizyjnych] . . .	1089
Art. 249. [Skargi i wnioski organizacji społecznych]	1091
Art. 250. (uchylony)	1092
Art. 251. [Przesłanie przez redakcję prasową publikacji o znamionach skargi lub wniosku]	1092
Art. 252. (uchylony)	1094
Rozdział 5. Przyjmowanie skarg i wniosków	1095
Art. 253. [Obowiązek przyjmowania obywateli w sprawie skarg i wniosków] . . .	1095
Art. 254. [Obowiązek rejestracji i przechowywania skarg i wniosków]	1096
Art. 255. (uchylony)	1097
Art. 256. [Postępowanie pracownika ze skargą na własną działalność]	1097
Rozdział 6. Nadzór i kontrola	1098
Art. 257. [Zwierzchni nadzór nad przyjmowaniem i załatwianiem skarg i wniosków]	1098
Art. 258. [Nadzór i kontrola nad przyjmowaniem i załatwianiem skarg i wniosków]	1099
Art. 259. [Okresowe oceny podległych organów i jednostek]	1100
Art. 260. (uchylony)	1101

Dział VIIIa. Europejska współpraca administracyjna	1102
Art. 260a.[Udzielanie pomocy organom innych państw członkowskich UE oraz organom administracji UE]	1104
Art. 260b.[Rozpatrzenie wniosku o udzielenie pomocy]	1107
Art. 260c.[Zwracanie się o pomoc do organów innych państw członkowskich UE oraz organów administracji UE]	1109
Art. 260d.[Przekazywanie informacji drogą elektroniczną]	1110
Art. 260e.[Ponoszenie kosztów udzielenia pomocy]	1111
Art. 260f. [Stosowanie przepisów do organów państw członkowskich EFTA oraz Konfederacji Szwajcarskiej]	1111
Art. 260g.[Wyłączenie stosowania przepisów]	1112
Dział IX. Opłaty i koszty postępowania	1115
Art. 261. [Skutki nieuiszczenia wymaganych opłat i kosztów postępowania] ...	1117
Art. 262. [Rozdział kosztów pomiędzy stroną a organ administracji publicznej]	1120
Art. 263. [Składniki kosztów postępowania]	1123
Art. 263a.[Upoważnienie ustawowe – wynagrodzenie mediatora]	1125
Art. 264. [Postanowienie w sprawie kosztów postępowania. Zażalenie]	1125
Art. 265. [Zasady egzekucji nieuiszczonych opłat i kosztów postępowania] ...	1128
Art. 266. [Zwrot kosztów wynikłych z błędnego wezwania strony]	1128
Art. 267. [Przesłanki zwolnienia od opłat, kosztów, należności]	1129
Dział X. Przepisy końcowe	1132
Art. 268. (uchylony)	1133
Art. 268a.[Upoważnienie pracowników jednostki do załatwiania spraw w imieniu organu]	1133
Art. 269. [Prawomocność i ostateczność decyzji określonych w innych przepisach]	1135
Skorowidz	1137

Wykaz skrótów

Akty prawne

- EKPC – Konwencja o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, sporządzona w Rzymie 4.11.1950 r., zmieniona następnie Protokołami nr 3, 5 i 8 oraz uzupełniona Protokołem nr 2 (Dz.U. z 1993 r. poz. 284 ze zm.)
- k.c. – ustawa z 23.04.1964 r. – Kodeks cywilny (Dz.U. z 2018 r. poz. 1025 ze zm.)
- KDPA – decyzja w sprawie Kodeksu Dobrej Praktyki Administracyjnej (Dz.Urz. UE C 285 z 2011 r., s. 3)
- k.k. – ustawa z 6.06.1997 r. – Kodeks karny (Dz.U. z 2018 r. poz. 1600 ze zm.)
- k.k.w. – ustawa z 6.06.1997 r. – Kodeks karny wykonawczy (Dz.U. z 2018 r. poz. 652 ze zm.)
- Konstytucja z 1921 r. – ustawa z 17.03.1921 r. – Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. poz. 267 ze zm.)
- Konstytucja z 1935 r. – ustawa konstytucyjna z 23.04.1935 r. (Dz.U. poz. 227)
- Konstytucja z 1952 r. – Konstytucja Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej uchwalona przez Sejm Ustawodawczy 22.07.1952 r. (Dz.U. poz. 232 ze zm.)
- Konstytucja RP – Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2.04.1997 r. (Dz.U. poz. 483 ze zm.)
- k.p. – ustawa z 26.06.1974 r. – Kodeks pracy (Dz.U. z 2018 r. poz. 917 ze zm.)
- k.p.a. – ustawa z 14.06.1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. z 2018 r. poz. 2096 ze zm.)
- k.p.c. – ustawa z 17.11.1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. z 2018 r. poz. 1360 ze zm.)

- k.p.k. – ustawa z 6.06.1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz.U. z 2018 r. poz. 1987 ze zm.)
- k.p.s.w. – ustawa z 24.08.2001 r. – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz.U. z 2018 r. poz. 475 ze zm.)
- k.r.o. – ustawa z 25.02.1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U. z 2017 r. poz. 682 ze zm.)
- k.s.h. – ustawa z 15.09.2000 r. – Kodeks spółek handlowych (Dz.U. z 2017 r. poz. 1577 ze zm.)
- k.w. – ustawa z 20.05.1971 r. – Kodeks wykroczeń (Dz.U. z 2018 r. poz. 618 ze zm.)
- KPPUE – Karta praw podstawowych Unii Europejskiej (Dz.Urz. UE C 202 z 2016 r., s. 389)
- o.p. – ustawa z 29.08.1997 r. – Ordynacja podatkowa (Dz.U. z 2018 r. poz. 800 ze zm.)
- p.g.k. – ustawa z 17.05.1989 r. – Prawo geodezyjne i kartograficzne (Dz.U. z 2017 r. poz. 2101 ze zm.)
- p.o.ś. – ustawa z 27.04.2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz.U. z 2018 r. poz. 799 ze zm.)
- p.p.s.a. – ustawa z 30.08.2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz.U. z 2018 r. poz. 1302 ze zm.)
- p.s.w. – ustawa z 27.07.2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz.U. z 2017 r. poz. 2183 ze zm.) – akt uchylony
- p.u.s.p. – ustawa z 27.07.2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. z 2018 r. poz. 23 ze zm.)
- p.w.p. – ustawa z 30.06.2000 r. – Prawo własności przemysłowej (Dz.U. z 2017 r. poz. 776 ze zm.)
- p.w.p.u.s.a. – ustawa z 30.08.2002 r. – Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o ustroju sądów administracyjnych i ustawę – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz.U. poz. 1271 ze zm.)
- pr. adw. – ustawa z 26.05.1982 r. – Prawo o adwokaturze (Dz.U. z 2018 r. poz. 1184 ze zm.)
- pr. bud. – ustawa z 7.07.1994 r. – Prawo budowlane (Dz.U. z 2018 r. poz. 1202 ze zm.)
- pr. en. – ustawa z 10.04.1997 r. – Prawo energetyczne (Dz.U. z 2018 r. poz. 755 ze zm.)
- pr. farm. – ustawa z 6.09.2001 r. – Prawo farmaceutyczne (Dz.U. z 2017 r. poz. 2211 ze zm.)
- pr. geol. – ustawa z 9.06.2011 r. – Prawo geologiczne i górnicze (Dz.U. z 2017 r. poz. 2126 ze zm.)

-
- pr. łow. – ustawa z 13.10.1995 r. – Prawo łowieckie (Dz.U. z 2018 r. poz. 2033)
- pr. not. – ustawa z 14.02.1991 r. – Prawo o notariacie (Dz.U. z 2017 r. poz. 2291 ze zm.)
- pr. pocz. – ustawa z 23.11.2012 r. – Prawo pocztowe (Dz.U. z 2018 r. poz. 2188)
- pr. pras. – ustawa z 26.01.1984 r. – Prawo prasowe (Dz.U. z 2018 r. poz. 1914)
- pr. prok. – ustawa z 28.01.2016 r. – Prawo o prokuraturze (Dz.U. z 2017 r. poz. 1767 ze zm.)
- pr. przed. – ustawa z 6.03.2018 r. – Prawo przedsiębiorców (Dz.U. poz. 646 ze zm.)
- pr. stow. – ustawa z 7.04.1989 r. – Prawo o stowarzyszeniach, (Dz.U. z 2017 r. poz. 210 ze zm.)
- pr. tel. – ustawa z 16.07.2004 r. – Prawo telekomunikacyjne (Dz.U. z 2018 r. poz. 1954 ze zm.)
- pr. upad. – ustawa z 28.02.2003 r. – Prawo upadłościowe (Dz.U. z 2017 r. poz. 2344 ze zm.)
- pr. wod. – ustawa z 20.07.2017 r. – Prawo wodne (Dz.U. z 2018 r. poz. 2268 ze zm.)
- pr. zgr. – ustawa z 24.07.2015 r. – Prawo o zgromadzeniach (Dz.U. z 2018 r. poz. 408 ze zm.)
- r.d.e. – rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z 14.09.2011 r. w sprawie sporządzania i doręczania dokumentów elektronicznych oraz udostępniania formularzy, wzorów i kopii dokumentów elektronicznych (Dz.U. z 2018 r. poz. 180)
- rekomendacja
CM/Rec(2007)7 – rekomendacja CM/Rec(2007)7 Komitetu Ministrów Rady Europy dla państw członkowskich w sprawie Dobrej Administracji z 20.07.2007 r.
- ReNEUAL – ReNEUAL Model Rules on EU Administrative Procedure, http://www.renewal.eu/images/Home/ReNEUAL-Model_Rules-Compilation_BooksI_VI_2014-09-03.pdf
- r.o.p.s.w. – rozporządzenie Rady Ministrów z 8.01.2002 r. w sprawie organizacji przyjmowania i rozpatrywania skarg i wniosków (Dz.U. poz. 46)
- r.p.a. – rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 22.03.1928 r. o postępowaniu administracyjnym (Dz.U. poz. 341 ze zm.) – akt uchylony
- r.w.w.u.p. – rozporządzenie Ministra Administracji i Cyfryzacji z 29.04.2013 r. w sprawie warunków wykonywania usług powszechnych przez operatora wyznaczonego (Dz.U. poz. 545)
-

TFUE	– Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (wersja skonsolidowana 2016) (Dz.Urz. UE C 202 z 2016 r., s. 47)
TUE	– Traktat o Unii Europejskiej (wersja skonsolidowana 2016) (Dz.Urz. UE C 202 z 2016 r., s. 13)
u.c.	– ustawa z 12.12.2013 r. o cudzoziemcach (Dz.U. z 2018 r. poz. 2094 ze zm.)
u.d.a.r.	– ustawa z 4.09.1997 r. o działach administracji rządowej (Dz.U. z 2018 r. poz. 762 ze zm.)
u.d.i.p.	– ustawa z 6.09.2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U. z 2018 r. poz. 1330 ze zm.)
u.d.o.	– ustawa z 6.08.2010 r. o dowodach osobistych (Dz.U. z 2017 r. poz. 1464 ze zm.)
u.d.p.	– ustawa z 5.07.1996 r. o doradztwie podatkowym (Dz.U. z 2018 r. poz. 377 ze zm.)
u.e.l.	– ustawa z 24.09.2010 r. o ewidencji ludności (Dz.U. z 2018 r. poz. 1382 ze zm.)
u.e.r.	– ustawa z 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2018 r. poz. 1270 ze zm.)
u.f.p.	– ustawa z 27.08.2009 r. o finansach publicznych (Dz.U. z 2017 r. poz. 2077 ze zm.)
u.g.g.w.n.	– ustawa z 29.04.1985 r. o gospodarce gruntami i wywłaszczeniu nieruchomości (Dz.U. z 1991 r. poz. 127 ze zm.) – akt uchylony
u.g.h.	– ustawa z 19.11.2009 r. o grach hazardowych (Dz.U. z 2018 r. poz. 165 ze zm.)
u.g.n.	– ustawa z 21.08.1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz.U. z 2018 r. poz. 2204 ze zm.)
u.g.n.r.	– ustawa z 19.10.1991 r. o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa (Dz.U. z 2018 r. poz. 91 ze zm.)
u.i.d.p.	– ustawa z 17.02.2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne (Dz.U. z 2017 r. poz. 570 ze zm.)
u.k.s.c.	– ustawa z 28.07.2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. z 2018 r. poz. 300 ze zm.)
u.o.i.n.	– ustawa z 5.08.2010 r. o ochronie informacji niejawnych (Dz.U. z 2018 r. poz. 412 ze zm.)
u.o.k.k.	– ustawa z 16.02.2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U. z 2018 r. poz. 798 ze zm.)
u.o.m.f.p.	– ustawa z 20.01.2011 r. o odpowiedzialności majątkowej funkcjonariuszy publicznych za rażące naruszenie prawa (Dz.U. z 2016 r. poz. 1169)

-
- u.o.p.d.k. – ustawa z 25.10.1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (Dz.U. z 2018 r. poz. 1983)
- u.o.p.s.w. – uchwała nr 132 Rady Ministrów z 28.11.1980 r. w sprawie organizacji przyjmowania, rozpatrywania i załatwiania skarg i wniosków (M.P. poz. 162)
- u.o.s. – ustawa z 16.11.2006 r. o opłacie skarbowej (Dz.U. z 2018 r. poz. 1044 ze zm.)
- u.p.e.a. – ustawa z 17.06.1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (Dz.U. z 2018 r. poz. 1314 ze zm.)
- u.pet. – ustawa z 11.07.2014 r. o petycjach (Dz.U. z 2018 r. poz. 870)
- u.p.o.o. – ustawa z 21.11.1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. z 2018 r. poz. 1459 ze zm.)
- u.pr.sam. – ustawa z 21.11.2008 r. o pracownikach samorządowych (Dz.U. z 2018 r. poz. 1260 ze zm.)
- u.p.s. – ustawa z 12.03.2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2018 r. poz. 1508 ze zm.)
- u.p.u.p. – ustawa z 16.09.1982 r. o pracownikach urzędów państwowych (Dz.U. z 2018 r. poz. 1915)
- u.p.z.p. – ustawa z 27.03.2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. z 2018 r. poz. 1945)
- u.r.t. – ustawa z 29.12.1992 r. o radiofonii i telewizji (Dz.U. z 2017 r. poz. 1414 ze zm.)
- u.s.c. – ustawa z 21.11.2008 r. o służbie cywilnej (Dz.U. z 2018 r. poz. 1559)
- u.s.d.g. – ustawa z 2.07.2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz.U. z 2017 r. poz. 2168 ze zm.) – akt uchylony
- u.s.g. – ustawa z 8.03.1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2018 r. poz. 994 ze zm.)
- u.s.k.o. – ustawa z 12.10.1994 r. o samorządowych kolegiach odwoławczych (Dz.U. z 2018 r. poz. 570)
- ustawa o KRS – ustawa z 20.08.1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym (Dz.U. z 2018 r. poz. 986 ze zm.)
- ustawa o NSA – ustawa z 31.01.1980 r. o Naczelnym Sądzie Administracyjnym oraz o zmianie ustawy – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. poz. 8 ze zm.) – akt uchylony
- ustawa o NSA z 1995 r. – ustawa z 11.05.1995 r. o Naczelnym Sądzie Administracyjnym (Dz.U. poz. 368 ze zm.) – akt uchylony
- ustawa o SW – ustawa z 9.04.2010 r. o Służbie Więziennej (Dz.U. z 2018 r. poz. 1542 ze zm.)
- u.s.p. – ustawa z 5.06.1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz.U. z 2018 r. poz. 995 ze zm.)
-

- u.s.u.s. – ustawa z 13.10.1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2017 r. poz. 1778 ze zm.)
- u.s.w. – ustawa z 5.06.1998 r. o samorządzie województwa (Dz.U. z 2018 r. poz. 913 ze zm.)
- u.ś.r. – ustawa z 28.11.2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz.U. z 2018 r. poz. 2220 ze zm.)
- u.ś.u.d.e. – ustawa z 18.07.2002 r. o świadczeniu usług drogą elektroniczną (Dz.U. z 2017 r. poz. 1219 ze zm.)
- u.t.k. – ustawa z 28.03.2003 r. o transporcie kolejowym (Dz.U. z 2017 r. poz. 2117 ze zm.)
- u.u.i.ś. – ustawa z 3.10.2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. z 2018 r. poz. 2081 ze zm.)
- u.u.z. – ustawa z 5.09.2016 r. o usługach zaufania oraz identyfikacji elektronicznej (Dz.U. poz. 1579 ze zm.)
- u.w.a.r.w. – ustawa z 23.01.2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz.U. z 2017 r. poz. 2234 ze zm.)
- u.w.l. – ustawa z 24.06.1994 r. o własności lokali (Dz.U. z 2018 r. poz. 716 ze zm.)
- u.w.p.r.t. – ustawa z 3.12.2010 r. o wdrożeniu niektórych przepisów Unii Europejskiej w zakresie równego traktowania (Dz.U. z 2016 r. poz. 1219)
- z.k.c.2004 – ustawa z 17.06.2004 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1692 ze zm.)
- z.k.p.a.1990,
ustawa z 24.05.1990 r. – ustawa z 24.05.1990 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. poz. 201)
- z.k.p.a.2000,
ustawa z 2.03.2000 r. – ustawa z 2.03.2000 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania administracyjnego oraz ustawy o administracji rządowej w województwie (Dz.U. poz. 268)
- z.k.p.a.2010,
ustawa z 3.12.2010 r. – ustawa z 3.12.2010 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania administracyjnego oraz ustawy – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz.U. z 2011 r. poz. 18 ze zm.)
- z.k.p.a.2017,
nowela z 7.04.2017 r. – ustawa z 7.04.2017 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania administracyjnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 935)
- z.n.u.,
ustawa z 29.12.1998 r. – ustawa z 29.12.1998 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z wdrożeniem reformy ustrojowej państwa (Dz.U. poz. 1126 ze zm.)

-
- z.u.i.d.p.2010 – ustawa z 12.02.2010 r. o zmianie ustawy o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 230)
- z.u.u.z. – ustawa z 5.07.2018 r. o zmianie ustawy o usługach zaufania oraz identyfikacji elektronicznej oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1544)

Periodyki

- Annales UMCS – Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska
- AUW – Acta Universitatis Wratislaviensis
- CBOSA – Centralna Baza Orzeczeń Sądów Administracyjnych
- CzPKiNP – Czasopismo Prawa Karnego i Nauk Penalnych
- EPS – Europejski Przegląd Sądowy
- GAP – Gospodarka – Administracja Państwowa
- GSP – Gdańskie Studia Prawnicze
- GSP-PO – Gdańskie Studia Prawnicze. Przegląd Orzecznictwa
- iKAR – internetowy Kwartalnik Antymonopolowy i Regulacyjny
- KPP – Kwartalnik Prawa Prywatnego
- KSP – Krakowskie Studia Prawnicze
- M. Pod. – Monitor Podatkowy
- NP – Nowe Prawo
- NZS – Nowe Zeszyty Samorządowe
- OMT – Organizacja – Metody – Technika
- OTK – Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego
- OTK-A – Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego; zbiór urzędowy, Seria A
- OTK ZU – Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego. Zbiór Urzędowy
- PiP – Państwo i Prawo
- PiZS – Praca i Zabezpieczenie Społeczne
- PiŻ – Prawo i Życie
- PPiA – Przegląd Prawa i Administracji
- PPK – Przegląd Prawa Konstytucyjnego
- PPP – Przegląd Prawa Podatkowego
- PPPubl. – Przegląd Prawa Publicznego
- Pr. Gosp. – Prawo Gospodarcze
- PRN – Problemy Rad Narodowych
- Prok. i Pr. – Prokuratura i Prawo
- Prok. i Pr.-wkł. – Prokuratura i Prawo – wkładka
- Prz. Pod. – Przegląd Podatkowy
- PS – Przegląd Sądowy

RN	– Rada Narodowa
RPEiS	– Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny
Sam. Teryt.	– Samorząd Terytorialny
SPE	– Studia Prawno-Ekonomiczne
ZNSA	– Zeszyty Naukowe Sądownictwa Administracyjnego

Zbiory orzecznictwa Naczelnego Sądu Administracyjnego i Sądu Najwyższego

ONSA	– Orzecznictwo Naczelnego Sądu Administracyjnego
ONSA WSA	– Orzecznictwo Naczelnego Sądu Administracyjnego i wojewódzkich sądów administracyjnych
OSN	– Zbiór orzeczeń Sądu Najwyższego od 1945 do 1962 r.
OSNAP	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Pracy
OSNAPiUS	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Administracyjna, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych (1994–2003)
OSNAPU	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych (od 2003 r.)
OSNC	– Zbiór orzeczeń Sądu Najwyższego Izby Cywilnej od 1995 r.
OSNCP	– Zbiór orzeczeń Sądu Najwyższego Izby Cywilnej i Izby Administracyjnej, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych od 1963 do 1994 r.
OSNKW	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Karna i Izba Wojskowa
OSNP	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Pracy (od 1994 r. do początku 2003 r.)
OSNPG	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego, Wydawnictwo Prokuratury Generalnej
OSP	– Orzecznictwo Sądów Polskich od 1991 r.
OSPiKA	– Orzecznictwo Sądów Polskich i Komisji Arbitrażowych do 1990 r.

Dzienniki Urzędowe

Dz.Urz. MC	– Dziennik Urzędowy Ministra Cyfryzacji
Dz.Urz. MEN	– Dziennik Urzędowy Ministra Edukacji Narodowej
Dz.Urz. MON	– Dziennik Urzędowy Ministra Obrony Narodowej
Dz.Urz. MRiF	– Dziennik Urzędowy Ministra Rozwoju i Finansów
Dz.Urz. MRPiPS	– Dziennik Urzędowy Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
Dz.Urz. MSiT	– Dziennik Urzędowy Ministra Sportu i Turystyki

- Dz.Urz. MTBiGM – Dziennik Urzędowy Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej
- Dz.Urz. UE – Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej

Inne

- ADR – *Alternative Dispute Resolution*, alternatywne rozwiązywanie sporów
- CEIDG – Centralna Ewidencja i Informacja o Działalności Gospodarczej
- ETPC – Europejski Trybunał Praw Człowieka
- LEX – System Informacji Prawnej LEX
- L. rej. – liczba rejestrowa
- NSA – Naczelny Sąd Administracyjny
- NTA – Najwyższy Trybunał Administracyjny
- RM – Rada Ministrów
- SA – sąd apelacyjny
- SKO – samorządowe kolegium odwoławcze
- SN – Sąd Najwyższy
- TK – Trybunał Konstytucyjny
- TS – Trybunał Sprawiedliwości
- TSUE – Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej
- WSA – wojewódzki sąd administracyjny

Wstęp

Regulacja ukształtowana przepisami Kodeksu postępowania administracyjnego stała się przedmiotem wyczerpujących komentarzy, uwzględniających kolejne nowelizacje tego aktu oraz podlegający stałej ewolucji sposób rozumienia jego postanowień przez doktrynę oraz judykaturę. Niektórzy traktują je jako rodzaj instrukcji, źródło praktycznej wiedzy przydatnej w toku stosowania prawa przez administrację oraz sądowej kontroli tego procesu. Nie bagatelizując tej roli komentarzy, trzeba dostrzegać także inne ich funkcje, przede wszystkim systematyzacji i naukowego opisu wyników poczynaniań ustawodawcy oraz dorobku praktyki administracyjnej i orzecznictwa sądowego, a także ich obiektywnej i – gdy to konieczne – krytycznej oceny. Zamiarem autorów niniejszego opracowania było pogodzenie ze sobą tych wartości przez objaśnienie celu i sensu wprowadzonych rozwiązań prawnych oraz występujących między nimi zależności, jak też ukazanie ich genezy, tła i konsekwencji. Z tego względu komentarze odnoszące się do poszczególnych części kodeksu (rozdziałów lub działów) poprzedzono krótkimi wprowadzeniami, pozwalającymi na omówienie rysujących się problemów w szerszym kontekście systemowym, m.in. przez wskazanie, jak funkcjonują pewne instytucje prawne oraz dlaczego nadano im taką właśnie postać.

Wszyscy autorzy komentarza, pracownicy Katedry Postępowania Administracyjnego na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Łódzkiego, aktywnie uczestniczyli w pracach zespołu eksperckiego do spraw opracowania koncepcji modyfikacji postępowania administracyjnego powołanego decyzją Prezesa Naczelnego Sądu Administracyjnego nr 8 z 10.10.2012 r. Zwieńczyło je opublikowanie raportu: *Reforma prawa o postępowaniu administracyjnym*, red. nauk. Z. Kmieciak, Warszawa 2016, którego ustalenia i propozycje wzięto w dużym stopniu pod uwagę, dokonując w 2017 r. głębokiej nowelizacji kodeksu. Komentarz odsyła do zawartości raportu, eksponując w stosownych miejscach dylematy, które – z różnym powodzeniem – próbuje rozstrzygać legislatura, w imię dostosowywania kodeksu do potrzeb praktyki administrowania oraz oczekiwań społecznych. Jest on dziełem

zbiorowym, jednak zamieszczone w nim rozważania są odzwierciedleniem osobistych przemyśleń każdego z autorów. Nie we wszystkich kwestiach udało się im osiągnąć jednomyślność, co swoją drogą potwierdza zasadność tezy o złożoności unormowań kodeksowych.

Prof. dr hab. Zbigniew Kmiecik,
sędzia NSA w st. spoczynku

Prof. dr hab. Wojciech Chróścielewski,
sędzia NSA w st. spoczynku

Łódź, dnia 15 grudnia 2018 r.

USTAWA

z 14.06.1960 r.

**Kodeks
postępowania administracyjnego**

(Dz.U. z 2018 r. poz. 2096, zm.: Dz.U. z 2019 r. poz. 60)

DZIAŁ I

Przepisy ogólne

ROZDZIAŁ 1

Zakres obowiązywania

Literatura: Adamiak B., Borkowski J., *Kodeks postępowania administracyjnego. Komentarz*, Warszawa 2017; Adamiak B., Borkowski J., *Postępowanie administracyjne i sądownoadministracyjne*, Warszawa 2010; Bogusz M., *Kodyfikacja postępowania administracyjnego a pojęcie postępowania administracyjnego* [w:] *Idea kodyfikacji w nauce prawa administracyjnego procesowego. Księga pamiątkowa Profesora Janusza Borkowskiego*, red. Z. Kmiecik, W. Chróścielewski, Warszawa 2018; Borkowski J. (red.), *Normy prawa materialne i formalne a pojęcie procedury administracyjnej*, SPE 1982/XXVIII; Borkowski J. (red.), Jendrośka J., Orzechowski R., Zieliński A., *Kodeks postępowania administracyjnego. Komentarz*, Warszawa 1985; Chróścielewski W., *Organ administracji publicznej w postępowaniu administracyjnym*, Warszawa 2002; Dawidowicz W., *Ogólne postępowanie administracyjne. Zarys systemu*, Warszawa 1962; Dawidowicz W., *Zarys procesu administracyjnego*, Warszawa 1989; Góralczyk W., Sawicki S., *Prawo międzynarodowe publiczne w zarysie*, Warszawa 2017; Iserzon E., Starościak J., *Kodeks postępowania administracyjnego. Komentarz (teksty, wzory i formularze)*, Warszawa 1970; Jaśkowska M., *Atomizacja procedury administracyjnej a tworzenie specustaw inwestycyjnych* [w:] *Źródła prawa administracyjnego a ochrona wolności i praw obywateli*, red. M. Błachucki, T. Górzyńska, Warszawa 2014; Jendrośka J., *Potrzeba nowego modelu procedury prawnej w administracji*, PiP 2003/3; Kamiński M., *Mechanizm i granice weryfikacji sądownoadministracyjnej a normy prawa administracyjnego i ich konkretyzacja*, Warszawa 2016; Kędziora R., *Kodeks postępowania administracyjnego. Komentarz*, Warszawa 2017; Kiełkowski T., *Sprawa administracyjna*, Kraków 2004; Kijowski D.R., *Tendencje dekodyfikacji ogólnego postępowania administracyjnego w XXI w.* [w:] *Idea kodyfikacji w nauce prawa administracyjnego procesowego. Księga pamiątkowa Profesora Janusza Borkowskiego*, red. Z. Kmiecik, W. Chróścielewski, Warszawa 2018; Kledzik P., *Postępowanie w sprawie petycji, wniosków i skarg – kluczowe rozwiązania i problemy* [w:] *Skargi, wnioski i petycje – powszechne środki ochrony prawnej*, red. M. Błachucki, G. Sibiga, Wrocław 2017; Kmiecik Z., *Glosa do postanowienia NSA z 5.04.2017 r.*, II OZ 299/17, OSP 2017/9, poz. 87; Kmiecik Z., *Glosa do postanowienia NSA z 7.12.2017 r.*, I OSK 857/17, OSP 2018/5, poz. 54; Kmiecik Z., *Idea kodyfikacji postępowania administracyjnego z perspektywy państw postsocjalistycznych*, PiP 2017/9; Kmiecik Z., *Idea procedur administracyjnych trzeciej generacji (na przykładzie postępowania w sprawach dofinansowania projektów w ramach programów operacyjnych)*, PiP 2015/5; Kmiecik Z., *Postępowanie w sprawach ochrony konkurencji a koncepcja procedury hybrydowej*, PiP 2002/4; Kmiecik Z., *Węgierska ustawa o ogólnych zasadach postępowania w sprawach administracyjnych – koegzystencja dwóch wizji porządku prawnego?*, PiP 2017/4; Kmiecik Z., *Zarys teorii postępowania administracyjnego*, Warszawa 2014; Kmiecik Z., *Postępowanie w sprawach objętych nadzorem regionalnej izby obrachun-*

kowej [w:] W. Chróścielewski, Z. Kmiecik, *Postępowanie w sprawach nadzoru nad działalnością regionalnej izby obrachunkowej*, Warszawa 1995; *Konstytucje Rzeczypospolitej oraz komentarz do Konstytucji RP z 1997 roku*, red. J. Boć, Wrocław 1998; **Korzeniowska A.**, *Postępowanie przed samorządowym kolegium odwoławczym*, Kraków 2002; **Lang J.**, *Geneza i rozwój petycji, skargi i wniosku* [w:] *Skargi, wnioski i petycje – powszechne środki ochrony prawnej*, red. M. Błachucki, G. Sibiga, Wrocław 2017; **Lang J.**, *Kodeks postępowania administracyjnego – jedno czy wiele postępowań!* [w:] *Kodyfikacja postępowania administracyjnego na 50-lecie K.P.A.*, red. J. Niczyporuk, Lublin 2010; **Litwin J.**, *Postępowanie administracyjne, postępowanie karno-administracyjne, postępowanie przymusowe w administracji objaśnione orzecznictwem Sądów Najwyższych i okólnikami ministerialnymi*, Łódź 1948; **Łętowski J.**, *Polecenie służbowe w administracji*, Warszawa 1972; **Ochendowski E.**, *Kodeks procedury prawnej w administracji czy kodeks postępowania administracyjnego?* [w:] *Procedura administracyjna wobec wyzwań współczesności. Profesorowi zwyczajnemu dr. hab. Januszowi Borkowskiemu przyjaciele i uczniowie*, Łódź 2004; *Postępowanie administracyjne – ogólne, podatkowe, egzekucyjne i przed sądami administracyjnymi*, red. M. Wierzbowski, M. Szubiakowski, A. Wiktorowska, Warszawa 2017; *Prawo do dobrej administracji*, Biuletyn RPO – materiały, nr 60, Warszawa 2008; *Raport zespołu eksperckiego z prac w latach 2012–2016. Reforma prawa o postępowaniu administracyjnym*, red. Z. Kmiecik, Warszawa 2017; **Taras W.**, *Glosa do wyroku SN z 28.11.1990 r., III ARN 30/90, OSP 1992/5, poz. 116*; **Wójcicka E.**, *Actio popularis w prawie polskim*, PiP 2015/11; **Wróbel A., Jaśkowska M.**, *Kodeks postępowania administracyjnego. Komentarz*, Warszawa 2018; **Zimmermann J.**, *Aksjomaty prawa administracyjnego*, Warszawa 2013.

Wprowadzenie

1. W pierwotnej wersji kodeksu rozdział 1 działu I nosił tytuł „Zasady ogóle”, choć przepisy oznaczone jako art. 1–3 odnosiły się do zagadnienia zakresu obowiązywania tego aktu. Nowelizując kodeks w 1980 r., zespolono je z przepisami art. 193–194, nadając im postać odrębnej jednostki redakcyjnej – rozdziału o nazwie „Zakres obowiązywania”. Zawiera on obecnie postanowienia o charakterze klauzuli generalnej, wyznaczające zakres obowiązywania kodeksu w części regulującej postępowanie administracyjne jurysdykcyjne (ogólne), jak również przepisy wskazujące inne, unormowane w nim w sposób wyczerpujący bądź tylko ramowy albo fragmentaryczny, rodzaje procedur oraz konstrukcje prawa materialnego. Kształtując ich treść, posłużono się techniką wyłączeń i zastrzeżeń, uzależniających zakres obowiązywania kodeksu od dyspozycji innych przepisów prawa. Dodatkowo w art. 5 zamieszczono definicje pięciu podstawowych pojęć, których używa ta ustawa.
2. Analiza ewolucji uregulowań kodeksowych pozwala na sformułowanie tezy, że ustawodawca coraz odważniej opowiada się za koncepcją rozwiązań kompleksowych, ukierunkowanych na wykreowanie przez jeden zespół przepisów systemu procedur administracyjnych. Jego kluczowym ogniwem jest nadal postępowanie typu jurysdykcyjnego, traktowane jednak jako element pewnego zbioru, powiązany instytucjonalnie z innymi elementami. Pod tym względem aktywność polskiego ustawodawcy odpowiada zresztą tendencjom ujawniającym się w innych państwach, także z bliskiego nam kręgu kulturowego (zob. w szczególności Z. Kmiecik, *Węgierska ustawa...*, s. 18 i n.; Z. Kmiecik, *Idea kodyfikacji...*, s. 30 i n.). Wraz z utratą mocy obowiązującej przez przepisy rozporządzenia o postępowaniu administracyjnym

z 1928 r. idea aktu normującego jednorodną co do przedmiotu problematykę procesową odeszła już do przeszłości. Sens wyzwań, przed którymi stanęła legislacyja, uwarunkowanych rozmaitymi okolicznościami, w tym transformacją prawnoustrojową z przełomu wieków oraz wejściem Polski do Unii Europejskiej, starał się określić J. Jendrośka, pisząc o konieczności wypracowania „nowego modelu procedury prawnej w administracji”. Jak podkreślał, nadszedł czas, aby przygotować „kodeks regulujący: tryb podejmowania aktów generalnych w administracji, tryb wydawania aktów zewnętrznych i czynności administracyjnych – przy pełnej kodyfikacji i unifikacji jurysdykcyjnego postępowania administracyjnego, tryb wydawania aktów wewnętrznych w administracji, warunki zawierania umów publicznoprawnych”. W jego przekonaniu powinien on spełniać wymagania demokratycznego państwa prawnego i założenia „nowej filozofii zarządzania – odejścia od biurokratycznego myślenia w aspekcie hierarchicznego podporządkowania i przejścia na myślenie w kategoriach wykonywania służby publicznej wspólnie z obywatelami” (J. Jendrośka, *Potrzeba nowego modelu...*, s. 30–31).

Pokrywające się w jakimś stopniu z tymi postulatami propozycje zmian kodeksu przedstawiono jako wynik prac zespołu eksperckiego, ponad dekadę później (zob. *Raport zespołu eksperckiego...*, red. Z. Kmiecik, *passim*). Tylko część z nich udało się urzeczywistnić w następstwie wejścia w życie noweli z 7.04.2017 r. W konsekwencji tego zabiegu zmodyfikowano treść art. 1, stanowiącego zasadniczą część klauzuli dotyczącej zakresu obowiązywania kodeksu. Wypada wspomnieć, że nie całe środowisko naukowe podziela wizję, której zwolennikiem był m.in. J. Jendrośka. Pod jej adresem wysuwano różne obiekcje, za którymi kryły się z jednej strony przywiązanie do właściwej naszemu systemowi prawnemu tradycji kodyfikacyjnej, z drugiej zaś – obawy przed skutkami tak radykalnego posunięcia. Wypowiadając się na ten temat, E. Ochendowski zaznaczył, że „interesujący postulat opracowania kodeksu procedury prawnej w administracji jest trudny do zrealizowania w najbliższym czasie”. Nadaje się on wszakże – jak zasygnalizował autor – „do realizacji w dalszej, dość odległej perspektywie” (zob. E. Ochendowski, *Kodeks procedury prawnej...*, s. 191). W literaturze zgłoszono też pomysły usunięcia z kodeksu niektórych unormowań i pozostawienia w nim „czystej konstrukcji” zdeterminowanej tylko przepisami o postępowaniu administracyjnym jurysdykcyjnym (tak J. Lang, *Kodeks postępowania administracyjnego...*, s. 467–472). Podobny punkt widzenia zaprezentował, krytykując założenia noweli z 7.04.2017 r., m.in. koncepcję włączenia do kodeksu przepisów o administracyjnych karach pieniężnych oraz przeobrażenia formuły zasad ogólnych, M. Bogusz, *Kodyfikacja...*, s. 60–63. Ustawodawca, dostrzegając niedostatki i ułomności rozwiązań wywodzących się z innych czasów, zdecydował się na umiarkowaną wersję kodyfikacji o złożonym charakterze, wykraczającej poza problematykę ściśle procesową, co swoją drogą można postrzegać jako reakcję na brak ustawowego wyodrębnienia części ogólnej prawa administracyjnego.

Art. 1. [Przedmiot unormowania]

Kodeks postępowania administracyjnego normuje:

- 1) postępowanie przed organami administracji publicznej w należących do właściwości tych organów sprawach indywidualnych rozstrzyganych w drodze decyzji administracyjnych albo załatwianych milcząco;
- 2) postępowanie przed innymi organami państwowymi oraz przed innymi podmiotami, gdy są one powołane z mocy prawa lub na podstawie porozumień do załatwiania spraw określonych w pkt 1;
- 3) postępowanie w sprawach rozstrzygania sporów o właściwość między organami jednostek samorządu terytorialnego i organami administracji rządowej oraz między organami i podmiotami, o których mowa w pkt 2;
- 4) postępowanie w sprawach wydawania zaświadczeń;
- 5) nakładanie lub wymierzanie administracyjnych kar pieniężnych lub udzielanie ulg w ich wykonaniu;
- 6) tryb europejskiej współpracy administracyjnej.

1. [Przedmiot regulacji kodeksowej] Zakres mocy obowiązującej kodeksu uległ – w stosunku do stanu z daty jego wejścia w życie – wydatnemu rozszerzeniu. Obecnie akt ten normuje: 1) postępowanie administracyjne jurysdykcyjne (ogólne); 2) postępowanie w sprawach rozstrzygania sporów o właściwość pomiędzy organami administracji publicznej; 3) postępowanie w sprawach wydawania zaświadczeń; 4) postępowanie w sprawach skarg i wniosków; 5) tryb europejskiej współpracy administracyjnej; 6) nakładanie lub wymierzanie administracyjnych kar pieniężnych oraz udzielanie ulg w ich wykonaniu. Z przedstawionego wyliczenia wynika, że postanowienia zawarte w kodeksie nie mają jednorodnej natury. Nawet w jego procesowej części, będącej zasadniczym komponentem ustanowionych rozwiązań, niektórzy doszukują się przepisów materialnoprawnych (tak chociażby w przypadku kilku zasad ogólnych lub art. 154–155 i 161). Tę kwalifikację przypisuje się jednak przede wszystkim postanowieniom działu IVa noszącemu tytuł: „Administracyjne kary pieniężne”. Charakter uregulowanych w kodeksie postępowań, podobnie jak układ występujących pomiędzy nimi relacji, nie budzą wątpliwości. Zalicza się je powszechnie do procedur administracyjnych, przyznając pierwszoplanową rolę postępowaniu jurysdykcyjnemu. Uznaje się zarazem, że pozostałe z postępowań pełnią wobec niego rolę pomocniczą (służebną) lub subsydiarną. Spostrzeżenie to nie podważa zasadności traktowania postępowań w sprawach wydawania zaświadczeń oraz skarg i wniosków, a z pewnymi zastrzeżeniami – także trybu europejskiej współpracy administracyjnej, jako procedur autonomicznych względem postępowania jurysdykcyjnego. Zabieg włączenia nowelą z 7.04.2017 r. do działu II kodeksu rozdziału 14 postawił pod znakiem zapytania sens oznaczania dwóch pierwszych z wymienionych postępowań mianem uproszczonych (takie ujęcie zaproponował swego czasu J. Borkowski [w:] B. Adamiak, J. Borkowski,

Komentarz zawiera obszerną i szczegółową analizę przepisów dotyczących postępowania administracyjnego: jurysdykcyjnego (ogólnego), w sprawach skarg i wniosków, wydawania zaświadczeń oraz rozstrzygania sporów o właściwość w obrębie administracji publicznej, jak też w przedmiocie administracyjnych kar pieniężnych i europejskiej współpracy administracyjnej. W swoich rozważaniach autorzy odnoszą się nie tylko do dorobku orzecznictwa sądowego i ustaleń doktryny, lecz także – w niezbędnym zakresie – do materiałów z prac legislacyjnych, doświadczeń praktyki i rozwiązań przyjętych w innych systemach prawnych. Koncentrują się na zagadnieniach budzących najwięcej kontrowersji i skłaniających do dyskusji, w tym wprowadzonych niedawno do Kodeksu postępowania administracyjnego konstrukcji: ponaglenia kierowanego do organu administracji, milczącego załatwienia sprawy, mediacji, trybu uproszczonego, posiedzenia w trybie współdziałania czy dualnego reżimu postępowania wyjaśniającego prowadzonego w wyniku wniesienia odwołania.

Autorzy starali się wyeksponować zależności występujące między poszczególnymi instytucjami unormowanymi w Kodeksie oraz ich związki z prawem materialnym. Zaprezentowana wykładnia przepisów kodeksowych uwzględnia nie tylko ich cel i sposób, w jaki zostały one sformułowane (kontekst językowy), lecz także relacje z innymi przepisami prawa, a zwłaszcza z postanowieniami rangi konstytucyjnej.

Komentarz uwzględnia zarówno znaczące zmiany Kodeksu postępowania administracyjnego wprowadzone nowelą z 7.04.2017 r., jak i późniejsze nowelizacje tego aktu, m.in. modyfikacje jego przepisów wynikające z ustaw z 5.07.2018 r., odpowiednio: 1) o zmianie ustawy o usługach zaufania oraz identyfikacji elektronicznej oraz niektórych innych ustaw, 2) o zarządzie sukcesyjnym przedsiębiorstwem osoby fizycznej, a ponadto z ustawy z 6.12.2018 r. o zmianie ustawy o dowodach osobistych oraz niektórych innych ustaw.

Autorzy komentarza są pracownikami Katedry Postępowania Administracyjnego na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Łódzkiego, sędziami sądów administracyjnych, autorami monografii, artykułów i glos do orzeczeń sądowych, a także ekspertyz i opinii sporządzonych dla instytucji publicznych. Byli członkami działającego w latach 2012–2016 zespołu eksperckiego do spraw przygotowania projektu reformy prawa o postępowaniu administracyjnym.

Komentarz jest przeznaczony przede wszystkim dla pracowników administracji publicznej (rządowej i samorządowej), sędziów sądów administracyjnych i powszechnych, adwokatów, radców prawnych i prokuratorów. Będzie przydatny także aplikantom zawodów prawniczych, studentom i osobom załatwiających sprawy w urzędach. Powinien również stanowić ważne źródło wiedzy dla środowiska naukowego, a zwłaszcza tej części doktryny, która zajmuje się problematyką prawa i postępowania administracyjnego.

ZAMÓWIENIA:

INFOLINIA 801 04 45 45, FAX 22 535 80 01
ZAMOWIENIA@WOLTERSKLUWER.PL
WWW.PROFINFO.PL

